

Ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvų tikslinimas

Turinys

Įvadas	2
1. Kokiais atvejais galima tikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?	2
1.1. Atlikus ilgalaikio turto rekonstrukciją	2
1.2. Atlikus remontą, kuris pailgino turto naudingo tarnavimo laiką arba pagerino jo naudingąsias savybes	2
1.3. Pakeitus ilgalaikio turto naudojimo paskirtį	3
1.4. Įsigijus kitą to paties ilgalaikio turto dalį.....	3
1.5. Dėl kitų objektyvių priežasčių, tačiau tik gavus vietos mokesčio administratoriaus sutikimą	3
2. Ar taikomi apribojimai normatyvų tikslinimui?	3
3. Ar gali vienetas nusistatyti trumpesnius nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, nei nustatyta PMĮ 1 priedėlyje?	4
4. Kuriais atvejais vienetas privalo tikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?.....	4
5. Kuriais atvejais vienetas neturi kreiptis į vietos mokesčių administratorių dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo?.....	4
6. Kuriais atvejais vienetas turi teisę kreiptis į vietos mokesčių administratorių dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo?.....	5
7. Kur turi kreiptis vienetas, norėdamas pateikti prašymą dėl nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo?	5
8. Ką turi pateikti vienetas vietos mokesčių administratoriui, dėl objektyvių aplinkybių norintis patikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?.....	5
9. Nuo kada pradedami skaičiuoti patikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai?.....	5
10. Ar mokesčių administratoriaus sutikimu patikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai taikomi tiek jau naudojamam, tiek ir naujai įsigyjamam ilgalaikiam turtui?	6
11. Per kokį laikotarpį turi būti nudėvima (amortizuojama) po patikslinimo likusioji ilgalaikio turto dalis?.....	6
12. Ar reikia gauti mokesčių administratoriaus leidimą norint mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos (toliau – MTEP) veikloje naudojamam ilgalaikiam turtui taikyti trumpesnius PMĮ 1 priedėlyje numatytus nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?.....	6
13. Ar turi vienetas kreiptis į mokesčių administratorių, jei ilgalaikį materialųjį turtą nudėvėjo iki jo likvidacinės vertės ir nori tą vertę sumažinti, nes planuoja dar naudoti turtą savo veikloje ir pailginti naudingo eksploatavimo laikotarpį?	6
14. Ar vieneto reorganizavimo arba perleidimo atvejais reikia keisti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?.....	6
15. Kokia tvarka nudėvimas jau pradėtas nudėvėti ar amortizuoti ilgalaikis turtas, kuris nebeatitinka ilgalaikio turto kriterijų po minimalios turto, priskiriamo ilgalaikiam turtui, kainos padidinimo?	7
16. Papildoma informacija	7

Ivadas

Pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (toliau – PMĮ) nuostatas turtas skirstomas į trumpalaikį ir ilgalaikį. Ilgalaikiu laikomas turtas, kuris ilgiau kaip vienerius metus naudojamas įmonės pajamoms uždirbti (ekonominėi naudai gauti) ir jo kaina turi būti ne mažesnė už įmonės kiekvienai turto grupei nustatytą minimalią kainą. Šio ilgalaikio turto įsigijimo kaina į vieneto sąnaudas įskaitoma dalimis per to turto nusidėvėjimo (amortizacijos) laikotarpį, kurio minimalūs normatyvai atskiroms ilgalaikio turto grupėms nustatomi PMĮ 1 priedėlyje, o likvidacinė vertė - ne didesnė kaip 10 procentų įsigijimo kainos.

Šioje brošiūroje aptariami atvejai, kada vienetas, jau nusistatęs nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, remdamasis PMĮ 18 straipsnio 12 dalies nuostatomis, gali juos keisti ir tikslinti.

1. Kokiais atvejais galima tikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?

1.1. Atlikus ilgalaikio turto rekonstrukciją

Tik nekilnojamasis turtas gali būti ir remontuojamas, ir rekonstruojamas, o visas kitas – tik remontuojamas. Rekonstrukcijos tikslas - iš esmės pertvarkyti esamą ilgalaikį turtą, sukurti jo naują kokybę.

Jei įmonė atlieka ilgalaikio turto rekonstrukciją, ji gali tikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, atsižvelgdama į rekonstravimo darbus pailginant ilgalaikio turto naudojimo laikotarpį ar pagerintas naudingąsias savybes.

Pavyzdžiui, jei rekonstravimo darbai 5 metais pailgino pastato (kurio nusidėvėjimo normatyvas buvo 20 metų ir kuris jau 3 metus buvo naudojamas ir nudėvimas įmonės veikloje) naudojimo laikotarpį, tai po rekonstravimo likęs pastato naudojimo laikas bus 22 metai (20-3+5).

1.2. Atlikus remontą, kuris pailgino turto naudingo tarnavimo laiką arba pagerino jo naudingąsias savybes

Remontu siekiama iš dalies arba visiškai atkurti ilgalaikio turto savybes, pablogėjusias dėl to turto naudojimo, arba jas pagerinti. Tuo atveju, jei atlikus remontą, pailginamas turto naudingo tarnavimo laikas arba pagerinamos jo naudingosios savybės, įmonė gali tikslinti to ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus.

Pavyzdžiui, įmonė įsigijo gamybos įrengimus, kurių įsigijimo savikaina 51 000 Eur, nustatė 5 metų nusidėvėjimo normatyvą ir 1000 Eur likvidacinę vertę. Įmonė pasirinkusi tiesiogiai proporcingą (tiesinį) nusidėvėjimo skaičiavimo metodą, todėl (metinė nusidėvėjimo suma – 10 000 Eur [(51 000 Eur – 1000 Eur): 5 m.]. Šią sumą įmonė 3 metus apskaičiuodama apmokestinamąjį pelną, priskyrė ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams.

Po 3 eksploatacijos metų įmonė atliko įrengimų remontą, kurio kaina – 26 000 Eur. Įmonė remontą atliko ne tik siekdama atkurti normatyvinių techninių dokumentų nustatytas gamybos įrengimų savybes, pablogėjusias dėl to turto naudojimo, bet ir norėdama tas įrengimų savybes pagerinti, todėl remonto metu buvo įdiegta gamybos proceso valdymo programa. Baigusi remonto darbus, įmonė jų kaina padidino minėtų įrengimų įsigijimo kainą, nes šie darbai pagerino turto naudingąsias savybes. Be to, įmonė nustatė, kad remonto darbai 2 metais pailgino įrengimų naudojimo laikotarpį ir patikslino jų ekonominį nusidėvėjimo normatyvą.

Po remonto nenudėvėta kainos dalis perkeliama į sąnaudas per likusį (patikslintą) tų įrengimų naudojimo laikotarpį. Po remonto likęs įrengimų naudojimo laikotarpis yra $4(5 - 3 + 2)$ metai, metinė nusidėvėjimo suma – 11 500 Eur [(51 000 Eur - 1000 Eur – (10 000 Eur x 3 m.) + 26 000 Eur) : 4 m.]. Vadinasi, šią sumą įmonė, apskaičiuodama likusių 4 m. apmokestinamąjį pelną, galės priskirti ribojamų dydžių leidžiamiems atskaitymams.

1.3. Pakeitus ilgalaikio turto naudojimo paskirtį

Tuo atveju, jei yra keičiama ilgalaikio turto naudojimo paskirtis ir dėl to pailgėja ar sutrumpėja turto naudingo tarnavimo laikas, įmonė atitinkamai gali tikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus.

Pavyzdžiui, jei įmonė naudojo autobusus, važinėjančius miesto maršrutu, o vėliau juos pradėjo naudoti tarp miestiniams maršrutams ir dėl to autobusų naudingo tarnavimo laikas pailgėjo, tai įmonė atitinkamai gali patikslinti ir šios turto grupės nusidėvėjimo normatyvus.

1.4. Įsigijus kitą to paties ilgalaikio turto dalį

Jei vienetas įsigyja kitą to paties ilgalaikio turto dalį ir dėl to pailgėja ar sutrumpėja ilgalaikio turto tarnavimo laikas, tai įmonė gali tikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus atsižvelgdama į ilgalaikio turto naudingo tarnavimo laiko pokyčius.

Pavyzdžiui, jei įmonė įsigijo $\frac{1}{2}$ pastato, o po 2 metų įsigyja kitą šio pastato dalį, tai abi pastato dalys gali būti laikomos vienu turto objektu, kurio nenudėvėtoji įsigijimo kainos dalis į sąnaudas perkeliama per likusį to turto naudojimo laikotarpį arba šio ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai gali būti patikslinami.

1.5. Dėl kitų objektyvių priežasčių, tačiau tik gavus vietos mokesčio administratoriaus sutikimą

Vienetas turi teisę kreiptis į vietos mokesčių administratorių dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo tais atvejais, jei jis, nustatydamas ilgalaikio turto grupėms nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, tinkamai neatsižvelgė į:

- planuojamą ilgalaikio materialiojo turto naudojimo intensyvumą, turto naudojimo aplinką, naudingųjų turto savybių kitimą per visą jo eksploatavimo laikotarpį;
- technologinę bei ekonominę pažangą, morališkai sendinančią turtą;
- kitus veiksmus, trumpinančius arba ilginančius ilgalaikio turto naudingo tarnavimo laikotarpį.

2. Ar taikomi apribojimai normatyvų tikslinimui?

Patikslinti normatyvai negali būti mažesni už PMĮ 1 priedėlyje ilgalaikio turto grupėms nustatytus normatyvus.

Vienetas, trumpindamas nusidėvėjimo normatyvus, atitinkamai ilgalaikio turto grupei turi nustatyti tokį nusidėvėjimo laikotarpį, per kurį tas turtas vienetė dar bus naudojamas pajamoms uždirbti ar ekonominei naudai gauti. Patikslinti nusidėvėjimo normatyvai negali būti trumpesni nei praėjęs to turto naudojimo laikotarpis įskaitant ir visą mokesstinį laikotarpį, kurį normatyvai trumpinami.

Pavyzdžiui, įmonė, kuriai netaikomos PMĮ 18 straipsnio 3 dalies nuostatos, veiklai naudojamam įrengimui buvo pasitvirtinusi 7 metų nusidėvėjimo normatyvą, įrengimą naudojo 3 metus. Atsižvelgdama į naudingųjų įrengimo savybių kitimą per jo eksploataavimo laikotarpį, įmonė nusprendė patikslinti nusidėvėjimo normatyvą, sutrumpindama jį iki 4 metų. Atsižvelgiant į tai, kad PMĮ 1 priedėlyje Mašinų ir įrengimų turto grupei nustatytas 5 metų nusidėvėjimo laikotarpis, įmonės patikslintas nusidėvėjimo normatyvas negali būti trumpesnis kaip 5 metai. Įmonė įsigijimo kainos nenudevėtąją dalį į sąnaudas gali perkelti dalimis per likusį 2 metų laikotarpį.

3. Ar gali vienetą nusistatyti trumpesnius nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, nei nustatyta PMĮ 1 priedėlyje?

Pagal PMĮ 18 straipsnio 3 dalies nuostatas, vienetą, kurio mokestinio laikotarpio pajamos neviršija 150 000 Eur, vidutinis sąrašuose esančių darbuotojų skaičius neviršija 10 žmonių ir kuris neatitinka PMĮ 5 straipsnio 3 dalyje nustatytų kriterijų (t.y. nėra vienetą, kurio dalyvis ar jo šeimos nariai yra ir kitų vienetų dalyviai; nėra vienetą, kurio dalyvis ir (arba) jo šeimos nariai paskutinę mokestinio laikotarpio dieną valdo daugiau kaip 50 proc. akcijų (dalių, pajų) kituose vienetuose ir vienetą, kuriame vieneto dalyvis ir (arba) jo šeimos nariai paskutinę mokestinio laikotarpio dieną valdo daugiau kaip 50 procentų akcijų (dalių, pajų); nėra vienetą, kuriame tas pats dalyvis paskutinę mokestinio laikotarpio dieną valdo daugiau kaip 50 proc. akcijų (dalių, pajų); nėra vienetą, kuriame tie patys dalyviai kartu paskutinę mokestinio laikotarpio dieną valdo daugiau kaip 50 proc. akcijų (dalių, pajų)) pasirinkdamas ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, gali nesivadovauti PMĮ 1 priedėlyje nustatytais minimaliais nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvais ir nusistatyti juo trumpesnius (išskyrus naujus pastatus, naudojamus veiklai, ir pastatų, įtrauktų į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, rekonstravimą, jei pastatai pastatyti arba rekonstravimas atliktas nuo 2002 m. sausio 1 d., taip pat gyvenamuosius namus ir kitus pastatus).

4. Kuriais atvejais vienetą privalo tikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?

Kai vienetą, kuris naudojosi mokestine lengvata, nurodyta 3 klausimo atsakyme, ir nusistatęs trumpesnius, nei PMĮ 1 priedėlyje nustatytus nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, netenka šiai lengvatai taikyti nustatytų sąlygų, privalo tikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, kurie negali būti mažesni už PMĮ 1 priedėlyje ilgalaikio turto grupėms nustatytus normatyvus.

Vienetas, nebetenkinantis nustatytų lengvatos taikymo sąlygų, nuo to mokestinio laikotarpio, kurį prarado tą lengvatą, pradžios, ilgalaikio turto įsigijimo kainos nenudevėtąją dalį į sąnaudas gali perkelti dalimis per ne trumpesnę nei PMĮ 1 priedėlyje atitinkamai ilgalaikio turto grupei nustatytą nusidėvėjimo (amortizacijos) laikotarpį, neįskaitant tų mokestinių laikotarpių, kuriuos tas turtas jau buvo naudotas.

Šiuo atveju dėl nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo į mokesčių administratorių vienetui kreiptis nereikia.

5. Kuriais atvejais vienetą neturi kreiptis į vietos mokesčių administratorių dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo?

Į mokesčių administratorių dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo nereikia kreiptis, jei tikslinimas atliekamas įvykdžius ilgalaikio

turto rekonstravimą ar remontą, kuris pailgino turto naudingo tarnavimo laiką arba pagerino jo naudingąsias savybes, įsigijus kitą to paties ilgalaikio turto dalį ar pakeitus jo naudojimo paskirtį.

6. Kuriais atvejais vienetas turi teisę kreiptis į vietos mokesčių administratorių dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo?

Dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo vienetas į vietos mokesčių administratorių turi teisę kreiptis 1 klausimo 1.5 punkte nurodytais atvejais.

7. Kur turi kreiptis vienetas, norėdamas pateikti prašymą dėl nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo?

Vienetas, norėdamas patikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, turi kreiptis į vietos mokesčių administratorių.

Vietos mokesčių administratorius, išnaginėjęs prašyme pateiktus duomenis, surašo atitinkamą sprendimą ir jį pateikia vienetai. Vietos mokesčių administratorius vieneto prašymą turi išnagrinėti per Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatytus terminus.

8. Ką turi pateikti vienetas vietos mokesčių administratoriui, dėl objektyvių aplinkybių norintis patikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?

Vienetas, norėdamas patikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, vietos mokesčių administratoriui turi pateikti laisvos formos prašymą, kuriame turi būti nurodyta:

- kuriai ilgalaikio turto grupei įmonė nori patikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus;
- kokie nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai buvo nustatyti ilgalaikio turto grupei, kurios nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus vienetas nori patikslinti;
- kokius patikslintus nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus (metais) vienetas norėtų nustatyti atitinkamai ilgalaikio turto grupei;
- dėl kokių konkrečių objektyvių aplinkybių vienetas nori pakeisti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus, nurodomos priežastys ir pateikiami apskaičiavimai, parodantys, koks metinės nusidėvėjimo sumos skirtumas susidaro pakeitus normatyvus.

9. Nuo kada pradedami skaičiuoti patikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai?

Gavus mokesčių administratoriaus sutikimą, nusidėvėjimas (amortizacija) pagal naują patikslintą normatyvą skaičiuojamas nuo to mokestinio laikotarpio, kurį vienetas kreipėsi į mokesčių administratorių, pradžios.

Pavyzdžiui, įmonė dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvų tikslinimo 2015-08-08 kreipiasi į mokesčių administratorių ir iš jo gauna sutikimą, kad nuo 2015 m. gali taikyti patikslintus normatyvus (įmonės mokestiniai metai kalendoriniai

metai). Šiuo atveju nusidėvėjimas pagal naują normatyvą skaičiuojamas nuo 2015 m. sausio 1 dienos.

10. Ar mokesčių administratoriaus sutikimu patikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai taikomi tiek jau naudojamam, tiek ir naujai įsigyjamam ilgalaikiam turtui?

Taip, patikslinti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai vienodai taikomi visai ir esamai, ir įsigyjamai ilgalaikio turto grupei (pogrūpiui).

11. Per kokį laikotarpį turi būti nudėvima (amortizuojama) po patikslinimo likusioji ilgalaikio turto dalis?

Ilgalaikio turto įsigijimo kainos nenudėvėtoji (neamortizuotoji) dalis, pradedant nuo mokestinio laikotarpio pradžios, kuri nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai buvo patikslinti, į vieneto sąnaudas įskaitoma per likusį (patikslintą) turto naudingo tarnavimo laikotarpį.

12. Ar reikia gauti mokesčių administratoriaus leidimą norint mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) veikloje naudojamam ilgalaikiam turtui taikyti trumpesnius PMĮ 1 priedėlyje numatytus nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?

MTEP veikloje (MTEP sąvoka apibrėžiama PMĮ 2 straipsnyje) naudojamam ilgalaikiam turtui trumpesnių PMĮ 1 priedėlyje nustatytų nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų taikymui mokesčių administratoriaus leidimų nereikia.

13. Ar turi vienetas kreiptis į mokesčių administratorių, jei ilgalaikį materialųjį turtą nudėvėjo iki jo likvidacinės vertės ir nori tą vertę sumažinti, nes planuoja dar naudoti turtą savo veikloje ir pailginti naudingo eksploatavimo laikotarpį?

Jei vienetas ilgalaikį materialųjį turtą nudėvėjo iki jo likvidacinės vertės (ne didesnės kaip 10 proc. įsigijimo kainos) ir nori tą likvidacinę vertę sumažinti, nes planuoja tą turtą dar naudoti savo veikloje, tai ta suma, kuria sumažinama likvidacinė vertė, t. y. įsigijimo kainos nenudėvėtoji dalis, į sąnaudas gali būti perkeliama dalimis per to turto planuojamą naudingo eksploatavimo laikotarpį. Šiuo atveju į mokesčių administratorių vienetai kreiptis (pateikti prašymą arba informuoti) nereikia.

14. Ar vieneto reorganizavimo arba perleidimo atvejais reikia keisti nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus?

Jei reorganizavimo ar perleidimo atvejais vienetas perleidžia turtą kitam vienetai, tai vienetas, gavęs nuosavybėn turtą, tęsia to turto nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimą taip, kaip tai darė turtą perdavęs vienetas iki perdavimo.

15. Kokia tvarka nudėvimas jau pradėtas nudėvėti ar amortizuoti ilgalaikis turtas, kuris nebeatitinka ilgalaikio turto kriterijų po minimalios turto, priskiriamo ilgalaikiam turtui, kainos padidinimo?

Jeigu vienetas nusprendžia padidinti ilgalaikio turto grupės nusistatytą minimalią kainą, tai pagal šią naujai nusistatytą minimalią kainą (ir naudojimo trukmę) tik naujai įsigytas turtas priskiriamas ilgalaikiam arba trumpalaikiam turtui. Jeigu, padidinus ilgalaikio turto grupės(-ių) nusistatytą minimalią kainą, turtas, kuris buvo priskirtas ilgalaikiam ir pradėtas nudėvėti arba amortizuoti, nebeatitinka ilgalaikio turto kriterijų (tampa priskiriamas trumpalaikiam turtui), tai pelno mokesčio apskaičiavimo atžvilgiu šis turtas lieka ilgalaikiu turtu ir toliau turi būti nudėvimas arba amortizuojamas vadovaujantis PMĮ nustatyta tvarka. Jeigu toks turtas (t. y. turtas, kuris buvo priskirtas ilgalaikiam ir pradėtas nudėvėti arba amortizuoti) bus toliau nenaudojamas pajamoms uždirbti ar ekonominei naudai gauti ir nurašytas, tai to nurašyto turto nenudėvėtosios arba neamortizuotosios įsigijimo kainos dalis leidžiamiems atskaitymams bus nepriskiriama.

16. Papildoma informacija

Daugiau informacijos ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvų tikslinimo klausimais galima gauti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos interneto svetainėje (www.vmi.lt) bei paskambinus Mokesčių informacijos centro (toliau – MIC) telefonu 1882 arba +370 5 255 3190.